

Inhoud

Schriftwerk - Woord van de voorzitter

I Samuël 2 : 12-21	p. 3
Luiheid is des duivels oorkussen	p. 3

In het vizier : God ervaren

Aan de vruchten herkent met de boom	p. 4
De mystiek van de rabbijnen en van Jezus	p. 6
Stilte moet je oefenen en vergeet de preek niet	p. 8
De Arkgemeenschap Antwerpen	p. 10
Rustpunt gezocht	p. 12

Uit de coördinaties

Studiefonds : Ik help een kind	p. 13
Toelage Rwandaproject Boechout	p. 13

Faculteit

60 jaar Israël : zegen en vloek	p. 14
2de semester studiejaar 2008/2009	p. 14
Duurzaamheid	p. 14

Column

Engelen, een randfenomeen	p. 15
---------------------------	-------

Nieuws van hier en daar

60 jaar Israël, zegen en vloek	p. 16
Johannes Calvijn met de motorfiets	p. 18
Kirchentag 2009	p. 19

Aankondigingen

Jerusalem Seminar	p. 17
Grote Witte Tent	p. 17
Bijbelhuis Gezinskamp	p. 17
Afscheidsdienst G. Snauwaert	p. 17

Protestantse Omroep	p. 20
---------------------	-------

Uit de redactie

Wat hebben protestanten met mystiek en spiritualiteit ?

Het is minstens opvallend dat we voor het antwoord op deze vraag moesten afwijken van de gebaande protestantse wegen.

Johan Temmerman legt uit hoe dat komt: Mystici werden door het instituut Kerk vaak als ketters gezien. Maar voegt hij eraan toe *'Mystici leren ons dat de redelijke verklaringen van kerk en bijbel wel eens bijgeloof zouden kunnen zijn.'* We namen een kijkje bij de Taizégemeenschap, zoals die eind 2008 samenkwam in Brussel. Twee jongeren geven hun persoonlijke visie, Johan Visser concludeert: *Stilte moet je oefenen.* We gaan op zoek bij de Arkgemeenschap in Antwerpen en laten Anja T' Kindt aan het woord die vertelt over Gods aanwezigheid in de mensen voor wie zij zorg draagt. Ook kunt u kennis maken met Het Rustpunt, Karmelitaans Centrum voor Verstillings en Verdieping (Gent). Peter Tomson legt uit hoe mystiek in het leven en denken van Jezus een beslissende rol speelde. Naast deze thematisch georiënteerde bijdragen vindt u ook het laatste nieuws betreffende onze VPKB. De protestantse gemeente Boechout brengt u wellicht op een idee om uw diaconale projecten kracht bij te zetten. De Faculteit voor Protestantse Godgeleerdheid kondigt een informatieve discussieavond aan over het thema '60 jaar Israël: zegen en vloek'. Dit en veel meer kunt u allemaal lezen in de Kerkmozaïek van februari, de redactie wenst u daarbij veel inspirerende momenten!

Ds. Judith VAN VOOREN

I Samuel 2: 12-21

Kleren maken de man. En de vrouw nog meer, als je de stylingtijdschriften mag geloven. We zijn als protestanten geneigd sober te zijn. Geen opsmuk, geen uiterlijke schijn, geen waan van de dag. Onze voorouders liepen in zwart en wie zich opsierde was werelds, om maar een term uit de oude doos van het protestantisme te gebruiken. Wie vroeg er inder tijd wat Maarten Luther aanhad toen hij de stellingen aan de kerkdeur spijkerde? Wie keek naar Calvijns jas toen hij zijn boeken schreef?

Kleding verleent identiteit en geeft kleur aan speciale momenten. Kleding kan ook een provocatie zijn, een statement. Een kledingstuk als de kampmuts die mensen bewaarden die in een concentratiekamp de oorlog meemaakten. Met een gehaat nummer. Mensen die in een keurig pak bij een herdenking zitten. Met die kampmuts op. Geen gezicht. En dat is dan ook precies de bedoeling.

Kleding kan ook een liefdevolle uiting zijn van zorg. Soms laten oma's zien hoeveel ze van hun kinderen en kleinkinderen houden, in de vormgeving van ingewikkelde kledingstukken. Maar aan de andere kant: o wee het kleinkind dat tijdens het bezoek van oma niet het door haar gebreide spencertje aanheeft.

Kleding onbelangrijk? Zeg dat maar eens tegen Hanna, de moeder van Samuel. Bespot en niet in tel en toch moeder van een kind. Een kind dat mensen weer op God zou wijzen. Een kind dat ze af moest staan, aan de tempel. Dat in een priesterkleed ogenschijnlijk dicht bij God opgroeide, maar waar een schrikbewind heerste en een misbruik van religie plaatsvond dat God haast uitsloot. De angst slaat je om het hart wat van dat kind terecht moet komen.

En die moeder die eens per jaar dat kind mag zien. En dan een mantel meeneemt. Ieder jaar een maatje groter.

Zo'n mantel houdt warm, jazer. Zo'n mantel heeft haar geur bij zich. Ook dat is waar. Maar de mantel die die moeder gaf, was het teken dat hij tot meer geroepen was dan hij om zich heen zag. "Je blijft niet priester in een priesterkleed, niet in deze doodlopende situatie. God heeft met jou en met mensen meer voor dan dat". Eigenlijk was dat kind nooit zo dicht bij God, als dat ene moment in het jaar, waarin hem het liefdevol gemaakte manteltje werd aangemeten. En om dan precies te zijn: dit manteltje is niets anders dan de profetenmantel waartoe hij voorbestemd is. Het is die moeder die die opdracht levend houdt. Als niemand anders het meer doet is zij het die zich God herinnert. Zoals God gekend wil worden. En geeft op haar manier ervan blijk dat het geloof meegroeit. Dat de verwachting, waarin we zeggen te leven, met ons meegroeit.

Ds. Neeltje REIJNDERS,
predikant te Brussel - protestantse kerk Tervuren

Luiheid is des duivels oorkussen

Vanaf 1555 kreeg Calvijn de wind in de zeilen en werd Genève een compleet internationale stad. Het 'verbeter de wereld, begin bij Genève' stond hoog aan de calvinistische hemel geschreven. Calvijn preekte en werkte dat de stukken er afvlogen. Het verhaal gaat zelfs dat ze hem enkele weken voor zijn dood op een stoel de kerk indroegen, zodat hij zittend nog kon preken! Zijn werkeethos is zo spreekwoordelijk geworden, dat men hem in de loop van de eeuwen heeft afgeschilderd als een sombere, ietwat humorloze workaholic, die hierdoor generaties na hem op het verkeerde been heeft gezet. Wie méér dan 170 keer per jaar preekt, boeken schrijft en daarnaast nog drie keer per week college geeft, is natuurlijk niet lui. Of Calvijn dat echter somber en humorloos deed, is nog maar de vraag. Hij had er geen moeite mee om na enkele preekbeurten per zeilboot het meer van Genève over te steken voor een 'short break', een midweekvakantie. Regelmatig ontspannen en de zondag vrijhouden was zijn leuzel. Maar als je werkt: engageer je en werk systematisch en zo effectief mogelijk. Luiards en spilzuchtigen staan zichzelf immers in de weg. Misschien heeft Calvijn toch nog gelijk: geen tijd verspillen, stevig doorwerken, niet in weelde leven en dus niet met geld gooien. Het lijkt al bij al nog zo gek niet.

Dr. Guy Liagre, synodevoorzitter

Aan de vruchten herkent men de boom

De milde en liefdevolle Vader, geve mij en allen die dit lezen, dat wij de waarheid in onszelf vinden en ook ervaren. [Meester Eckhart]

Lezen en schrijven over mystiek is bij voorbaat gedoemd om onvolledig te zijn, omdat mystiek te maken heeft met de ervaring van God. Hoezeer de redactie en ik ons best doen, het lezen van een artikel in Kerkmozaïek kan bezwaarlijk een goddelijke ervaring worden genoemd. We komen evenwel al een eind verder als we de beoefening van mystiek definiëren als een proces van bewustwording. Om daartoe bij te dragen onderstaande persoonlijke visie op mystiek in het perspectief van geloofwaardigheid.

‘Zien’ van het groter geheel

Mystiek is van alle tijden en alle tradities en wordt omschreven als een proces van bewustwording dat leidt tot innerlijke verlichting of de ervaring van God. Het gaat daarbij niet om de beleving van een andere werkelijkheid, maar om een andere beleving van deze werkelijkheid. Met het lichamelijk oog zien we de dingen zoals ze zich aan ons voordoen. We kennen ook het inzicht, dat is met het verstand de dingen doorgronden. Daarnaast kunnen we ‘zien’ met ons geestes oog, aldus de mystici, en merken dat de dingen niet zijn zoals we ze met het oog waarnemen en met het verstand denken. ‘Zien’ met het geestes oog is ervaren deel te zijn van een groter geheel. Dit groter geheel is de spirituele werkelijkheid en wordt door de mystici (in christelijke traditie maar ook in het soefisme van de islam) de Liefde genoemd. De ervaring opgenomen te zijn in de Liefde doet de waarnemingen van de zintuigen en de inzichten van het verstand verbleken. Dit noem ik een mystieke ervaring.

Onbegrensd en onuitspreekbaar

De persoonlijke ervaring staat in de beoefening van de mystiek voorop. Dit is ook de reden waarom mystici vaak in botsing kwamen met de institutionele religie. Het ging hen niet om geloofsbelijdenis, hiërarchie of kerkorde, maar om de concrete beleving van God. De kwaliteit van de ervaring één te zijn met God overtreft de intellectuele grondslag van de religie, waarop het instituut haar gezag baseert. God is niet te vatten in één kerk, tempel of moskee, hoe verstandig of academisch

verantwoord de argumenten daartoe ook zijn. Mystici van alle tijden wijzen op de onbegrensdheid en onuitspreekbaarheid van God en stimuleren om dit zelf en rechtstreeks te ervaren. Ik merk op dat mystieke stromingen tot grote bloei komen in periodes dat het rationele wereldbeeld de bovenhand heeft. Als alles door de rede wordt gedomineerd bij monde van wetten en voorschriften, regels en verplichtingen met bijhorende sancties, blijkt de mens hartstochtelijk op zoek te gaan naar de vrijheid van het geestelijk leven.

Ook vandaag. Niet alles is beredeneerbaar, aldus de mystici, meer nog: de kern van de zaak kan je niet in regels vastleggen. Ons intellect schiet steeds tekort en kan hoogstens een gedeelte van het mysterie doorgronden. Het verstand is niet krachtig genoeg om de sluier op te lichten. De ervaring van God doorbreekt alle regels. Maar hoe kunnen we de geloofwaardigheid toetsen van iemand die zich beroept op een goddelijke ervaring?

Ketters ?

In het kader van geloof en bijgeloof is het van belang om te letten op de daden van iemand die zich op God beroept. De middeleeuwen waren tumultueuze tijden inzake geloof en religie. Orthodoxe clerici beschermde en vergrootte de macht van de kerk op basis van het ene en ware geloof. Tal van ‘ketterse’ bewegingen zoals de Katharen, werden zonder pardon uitgeroeid. Buiten de kerk was geen heil. De vruchten van de middeleeuwse orthodoxie waren corruptie en kruistocht. De ‘ketterse’ bewegingen beriepen zich op de vrije geest

die zich in het besef van eenheid in het menselijk zelfbewustzijn openbaarde. De Katharen waren uiterst vredelievend, leefden in armoede en hadden enkel gemeenschappelijke bezittingen.

Menig mysticus getuigde op de brandstapel dat de vernietiging van zijn lichaam de verbondenheid met God niet kon te niet doen. Wat is geloof? Wat is bijgeloof? Deze historische gegevens maken dat vele mensen de Kerk de rug toekeren. Ze gooien het kind met het badwater weg en storten zich op het Boeddhisme of nieuwe vormen van spirituele verlichting, de zogenaamde New Age. Maar ook dit is vaak een schijnbeweging om de consequenties van het spirituele zoeken te ontwijken.

Rijpe vruchten

De geloofwaardigheid van een mystieke ervaring is gebaseerd op het besef in een ruimer leven te vertoeven dan dit van de egoïstische belangen. De New Age-processie die vandaag steeds groter wordt, met populaire zangers en acteurs voorop, heeft een wervend elan door de belofte innerlijke verlichting en materiële voorspoed te bekomen. Het gaat om het 'ik' terwijl de beoefening van spiritualiteit het loslaten van het 'ik' op het oog heeft. De bewuste overgave aan het 'niet-ik' is een tweede rijpe vrucht van een geloofwaardige spiritualiteit. Dit is per definitie geen zaak van één religie maar van alle religies, onbegrensd, onuitspreekbaar. De ervaring van volkomen liefde voorbij het 'ik' maakt de mysticus volledig vrij van angst. Verleden, heden en toekomst worden gezien in één tijdloos moment van opgenomen te zijn in de onbegrensde Liefde. Mystici leven in God en zijn doordrongen van vergevingsgezindheid, het kloppende hart van de Liefde.

De rijpe vruchten van een geloofwaardige spiritualiteit zijn bijgevolg samen te vatten als een verschuiving van het emotionele centrum naar liefdevolle en harmonieuze gevoelens. Dit onderscheidt geloof van bijgeloof.

Wees niet bang, gij klein kuddeke

Waarom zijn wij zo bang van engelen? Visioenen? Extase? Omdat het niet met ons verstand te verklaren is. Dus, weg ermee, weg met het bijgeloof. Mystici leren ons dat de redelijke verklaringen van kerk en bijbel wel eens bijgeloof zouden kunnen zijn. Het gaat er om, nu de eeuwigheid van de levende God in de tijd te ervaren op de berg van het niet-weten. Niemand kan God zien. Ongetwijfeld, maar je kan wel de Liefde ervaren. Heb geen schrik.

Maar ik beken: ik heb nog geen engelen gezien, geen visioenen gehad en ben nog niet uit mezelf getreden, maar ik merk dat het instituut kerk, ook de VPKB, met de kerkorde in de hand en de geloofsbelijdenissen hoog in het vaandel, niet kan voorkomen dat broeders en zusters geestelijk worden gekwetst en onverzoenbaar tegenover elkaar blijven staan. Daarom wil ik graag leren van de mystici, ketters pur sang, want aan de vruchten herkent men de boom.

ds. Johan TEMMERMAN,
predikant te Gent-Centrum

De mystiek van de rabbijnen en van Jezus

Joden zowel als christenen denken vaak dat mystiek iets typisch christelijks is, of althans dat het niet past bij het jodendom. In werkelijkheid komt mystiek in beide tradities voor. Mystiek speelde zelfs een beslissende rol in het denken van de joodse leraar uit Nazareth, die christenen belijden als Messias.

Rationalisme en mystiek

In *Een geschiedenis van God* laat Karen Armstrong zien hoe er in jodendom, christendom en islam een voortdurende strijd is tussen verstandelijk denken en mystiek. Steeds weer komen mystici onder vuur vanuit het rationalistisch denken van de heersende kringen, steeds komen ze daartegen in opstand. Sinds de Griekse filosofen wordt rationeel denken als ‘mannelijk’ bestempeld. Niet geheel terecht: er zijn vele mannelijke mystici te noemen, Jezus niet als minste. Wel krijgen vrouwen die zich als mystica uiteten, allicht eerder tegenwerking. Niet als mystica, maar als vrouw.

Het moderne leven is rationalistischer dan ooit door de sterk gegroeide invloed van de wetenschap. Daar is niets mis mee. Wat mis is, is *exclusief* rationalistisch denken. De mens is niet alleen een ‘verstandswezen’, dat leert ons juist de moderne menswetenschap. Het verstand speelt maar een geringe rol in ons gedrag en heeft vaak de functie van ‘redenering achteraf’.

Dit inzicht mogen wij ons toeëigenen wat betreft geloof, gebed en goede werken. Wat en waarom wij goed doen en geloven, schrijven we toe aan het verborgen werk van de Heilige Geest. Daarvoor zijn diepe bijbelse gronden. God is onafbeeldbaar en ‘onvoorstelbaar’. Dat moeten wij bedenken, waar het om de toenadering tot God gaat. Mozes omwond zijn gelaat toen de Heer zich openbaarde (Ex. 34); Elia vond God alleen in ‘de stem van de stilte’ (1 Kon. 19); en Jezus ontmoette de goddelijke werkelijkheid in een wolk in bijzijn van dezelfde Mozes en Elia (Marc. 9). Dit om te zeggen, hoe belangrijk het mystieke aspect van het geloof is.

De mystiek van de rabbijnen

De moderne studie van het jodendom, die ontstond in de negentiende eeuw, had weinig op met de joodse mystiek en was dan ook oer-rationalistisch. Een resoluut andere richting werd ingeslagen door Gershom

Scholem (1897-1982). Met de nodige correcties wordt zijn werk tegenwoordig algemeen als baanbrekend erkend. Hij wees erop dat niet alleen het middeleeuwse jodendom een belangrijke mystieke beweging kende onder de naam van de Kabbala.

Werkelijke mystiek, het opstijgen tot voor de goddelijke heerlijkheid, is voor de meeste mensen gevaarlijk.

Ook in het klassieke rabbijnse jodendom moet mystiek een centrale rol gespeeld hebben, getuige een verhaal over vooraanstaande rabbijnen als het volgende.

Vier waren er, die het Paradijs binnengingen: Ben Azzai, Ben Zoma, de Ander, en Rabbi Akiva. Eén wierp een blik en stierf, één wierp een blik en werd gekwetst, één wierp een blik en rukte de zaailingen uit, en één steeg op in vrede en keerde weer in vrede. Ben Azzai wierp een blik en stierf (...); Ben Zoma wierp een blik en werd gekwetst (...); Elisja wierp een blik en rukte de zaailingen uit (...); Rabbi Akiva steeg op in vrede en keerde weer in vrede (...). (Tosefta, Chagiga 2:3-4)

Opvallend is de versluisde taal. ‘Paradijs’ is een aanduiding voor mystieke ervaring, die ook Paulus gebruikt (2 Kor. 12:4). Alle vier genoemde mannen (allen begin tweede eeuw) ‘wierpen een blik’ op de goddelijke heerlijkheid, maar elk kwam er weer anders uit. Raadselachtig is de uitdrukking ‘zaailingen uitrukken’. Van de betrokkene, Elisja ben Avoeja ofwel ‘de Ander’, wordt verteld dat hij na de gruwelijke oorlog tegen de Romeinen onder Bar Kochba zijn geloof verloor en het jodendom verloochende. Rabbi Akiva staat daarentegen bekend als ‘de vader van de Misjna’. Hij was een centrale figuur in de ontwikkeling van de rabbijnse traditie en stierf als martelaar voor het joodse geloof in de oorlog van Bar Kochba. En, vertelt dit verhaal, hij was een toonaangevend mysticus.

Iets dergelijks wordt daarna verteld van andere leidende rabbijnen: Rabbi Josjoea en Rabbi Eliëzer en hun leraar Rabban Jochanan ben Zakkai (allen eind eerste eeuw). Hoe komt het dan dat deze informatie lange tijd niet algemeen bekend was en niet serieus werd genomen door joodse geleerden? Behalve aan heersend rationalisme zal dit gelegen hebben aan de versluisde taal van dit soort berichten.

De rabbijnen waren zeer omzichtig met de mystiek. Het bericht vertelt waarom: Ben Azzai stierf als gevolg van zijn visioenen, Ben Zoma raakte getraumatiseerd, Ben Avoeja verloor zijn geloof. Werkelijke mystiek, het opstijgen tot voor de goddelijke heerlijkheid, is voor de meeste mensen gevaarlijk. Het verhaal wordt dan ook gebracht als illustratie van de regel dat mystieke tradities alleen mogen worden overgeleverd aan 'een wijze die al uit zichzelf begrijpt'. Interessant is dat de kerkvader Origenes (derde eeuw), een vader van de christelijke mystiek, bekend was met deze rabbijnse regel.

De mystiek van de rabbijnen heeft oude wortels. Zij gaat terug tot in het Oude Testament en heeft ook echo's van joodse apocalyptische geschriften zoals Henoch en Baruch. Nauw verwant aan deze boeken is de 'Apocalyps' of Openbaring van Johannes in het Nieuwe Testament, die eveneens een mystieke inslag heeft. We zien dat de delen van het Nieuwe Testament langs verschillende wegen door joodse mystiek zijn beïnvloed. De ervaring die Paulus in bedekte termen beschrijft werd al genoemd (2 Kor. 12). Ook in de kring van Jezus' leerlingen speelde mystiek een rol, en ook hier versluisd: 'Aan jullie is het geheim (*mystérion*) van het koninkrijk van God onthuld; maar zij die buiten blijven staan, krijgen alles te horen in gelijkenissen' (Marc. 4:11).

In deze denkwijze is de goddelijke werkelijkheid verborgen achter het alledaagse gebeuren, maar op hoopvolle wijze. Mag het heden een treurige modderstroom lijken, de gelovige kan daaronder niettemin de zaden van verlossing ontwaren.

De mystiek van Jezus

Jezus' mystieke inborst blijkt onopvallend in de herhaalde berichten dat hij zich 'in gebed' terugtrok, in de woestijn, op een berg, soms een nacht lang. We horen dit vooral in Lucas (3:21; 5:16; 6:12; 9:18, 28; 11:1). Vaak gaat zo'n periode van eenzaam gebed vooraf aan een beslissende gebeurtenis: 'Op één van die dagen trok Jezus zich terug op de berg om te bidden. De hele nacht bleef hij tot God bidden. Toen de dag aanbrak, riep hij de leerlingen bij zich en koos twaalf van hen uit...' (Luc. 5:12-13). Na een andere retraite leerde hij zijn leerlingen

op hun verzoek een gebed, dat wij als het 'Onze Vader' kennen. Het lijkt op de 'korte gebeden' van de rabbijnen en was blijkbaar bedoeld als een handzame tekst voor wie het bidden niet zo goed afging (zoals de meesten van ons!); Jezus zelf bad immers hele nachten.

Een meer rechtstreekse aanwijzing van Jezus' mystiek krijgen wij in twee onderling verbonden sleutelverhalen: de doop en de verheerlijking op de berg (Marc. 1:9-11; 9:2-8; Luc. 3:21-22; 9:28-36). Alweer Lucas vertelt dat Jezus bij deze gebeurtenissen 'in gebed' was. Beide malen klinkt een hemelse stem die Jezus als Gods zoon uitroept; beide malen volgt een beslissend moment: Jezus' eerste openbare prediking en zijn gang naar Jeruzalem.

Zo wordt ons verteld hoe Jezus zich, vanuit zijn afzondering in gebed, geroepen wist, als zoon van God de komst van het Koninkrijk te verkondigen aan armen, zieken en treurenden, en dit ook te doen in Jeruzalem ten aanhoren van de hogepriesters die van zulk 'goed nieuws' niets moesten hebben. Het Koninkrijk, zei hij daarom, is als een zaad dat groeit in de aarde, een zuurdesem dat werkt in het verborgene.

prof. dr. Peter TOMSON,
titularis Leerstoel Nieuw Testament, Judaïca, Patristiek
Faculteit Protestantse Godgeleerdheid, Brussel

Stilte moet je oefenen en vergeet de preek niet

Protestantse jongeren maken kennis met Taizé

Het leek me een prachtige kans. Met onze catechisanten die een aantal maanden over de kerkdienst werkten naar de Europese Jongerenontmoeting van Taizé in Brussel. Om eens een andere vorm van viering te ervaren, te merken dat er meer gelovige jongeren in de wereld rondlopen en vooral om ze de kans te geven om de spiritualiteit van stilte, meditatie en gemeenschappelijkheid in te ademen.

Met gemengde gevoelens kijk ik terug op ons bezoek. Met vijf catechisanten (jongens tussen de 14 en 17 jaar) trokken we op dinsdag 30 december naar de *Brussels Expo* voor het avondgebed. We werden onderdeel van de massa van tienduizenden jongeren en tientallen talen die de gangen en hallen vulde. Het eerste gevoel is dat van een jongerenfestival. Dat is de paradoxale en krachtige combinatie van Taizé: een meditatieve spiritualiteit gaat samen met de dynamische festivalcultuur van jongeren. Wij waren echter slechts tijdelijke gasten op het festival, waardoor we het hele gebeuren van te gast zijn bij gastgezinnen en van de internationale contacten en gesprekken hebben gemist. Daarmee misten we het geheel waarbinnen zo'n avondgebed een hoogtepunt en/of rustpunt is.

Dus we moesten het doen met een geïsoleerd avondgebed. Dat bestond uit de bekende Taizé-mix van de eenvoudige liederen, stilte, een korte bijbellezing en enkele gebeden, waaraan deze avond een toespraak van kardinaal Danneels was toegevoegd. Dit alles gebeurde in een immense hal waar bijna iedereen op de grond zat met op de voorgrond het warme decor in oranje en rood met kaarslicht.

De reacties van de jongeren waren niet positief. Ze vonden het saai, langdradig en ook wat soft. Het stil zijn, het mediteren en de toespraken raakten hen niet echt. Nu had ik ook niet verwacht dat ze laaiend enthousiast zouden zijn, maar wel dat het gebeuren hen had aangesproken. Als ik over hun reactie nadenk, denk ik dat de spiritualiteit van stilte en meditatie echt vraagt om (be)oefening en een langere inwijding. Dat geldt ook voor het omgaan met symbolen. Het gestileerde kruis met een Jezusfiguur op het decor werd door de meeste catechisanten niet opgemerkt. Het zal voor een deel ook met de leeftijd te maken hebben. Taizé is meer voor de oudere jongeren. Maar ook voor hen zal gelden dat het festivalgebeuren de bekende wereld is waar ze gemakkelijk instappen en de spirituele kant de onbekende wereld die vraagt om meer dan even een keer beleven.

En dan is het de vraag of we als protestanten die spirituele inwijding kunnen en willen aanbieden. Aan de ene kant zie ik daar een belangrijke taak voor de catechese en vorming in de kerk, aan de andere kant merkte ik bij mij en de jongeren

toch het verlangen naar woorden die raak, dichtbij en bij de tijd waren – een goede preek voor jongeren dus. Alleen grote en diepe woorden om te zingen en over te mediteren, maken het geloof steriel. Daarom vond ik het jammer dat de 'preken' van die avond over de hoofden van jongeren heengingen en niet in hun belevingswereld landden. Bij alle bewondering die ik heb voor de gemeenschap Taizé en bij mijn verlangen naar meer van die spiritualiteit in ons protestants geloofsleven, heb ik aan de jongerenontmoeting juist ook meer verlangen naar de preek als 'toe-spraak' in het leven overgehouden. Voor de jongeren van Europa, waarvan er veertigduizend in Brussel waren neergestreken, zal het geloof weer als relevante kracht duidelijk moeten worden. En een christelijk festival als de Taizé-jongerenavonden bewerkstelligt dat ook, evenals een vorm van spiritualiteit die jongeren diepgang en gebed leert, maar – en dat is een onverwachte conclusie van ons bezoek – het kan niet zonder een goede preek. 'Bless the Lord, my soul!'

Vicaris Johan VISSER,
Antwerpen-Oost

Jongeren zelf aan het woord...

Taizé, een megaspektakel

Er waren veel mensen in Brussels Expo. Polen, Nederlanders, Belgen, Portugezen, Italianen... van overal waren ze gekomen om een paar dagen verdraagzaam en openhartig te zijn. Wij hebben enkel een avondviering meegemaakt en dat viel erg tegen. Er gebeurde niks, er was niets te zien en we kregen geeneens een programmaboekje. De sprekers vertelden zittend dezelfde dingen die iedereen al honderd keer gehoord heeft. Jezus is goed, liefde is beter en een tolerante samenleving het best. Vertel eens wat nieuws, iets grappigs of iets doordachts.

De muziek stelde ook weinig voor: simpele melodieën, veel herhaling en een weinig interessant ritme. Zelfs zonder tekst of noten konden we vrij gemakkelijk meezingen.

Het enige lichtpunt was de stilte. Niet omdat het rustig was of geestverruimend; nee, als je enkele duizenden mensen in de winter tien minuten stil laat zijn, krijg je zonder uitzondering een kuch- en hoestconcert. Dat was voor mij het enige moment in de hele viering waarop ik me niet stierlijk verveelde.

Sfeer van een pelgrimage van vertrouwen

Toen ik voor de eerste keer hoorde dat de Europese ontmoeting naar Brussel zou komen was ik ongelukkig blij, maar tegelijkertijd ook een beetje ongerust. De gemeenschap van Taizé heeft mooie principes van openheid, gastvrijheid en verzoening. Maar de ongeruste Belg kennende was ik er niet zo zeker van of het mogelijk zou zijn deze waarden ook in ons land bekend te maken. Zou de Belg zijn huis openen voor jonge mensen uit landen hier ver vandaan die ze niet kennen? Zouden we genoeg families vinden om al die 30 000 jongeren een slaapplek te geven?

Nu, na de ontmoeting, kan ik zeggen dat ik trots ben om Belg te zijn. Tienduizenden families hebben hun deur en hart geopend voor de jongeren uit heel Europa en dit vult me met fierheid!

Zelf ben ik alle dagen naar de Heizel geweest. Wat me daar heeft getroffen was de sfeer van, ik kan het moeilijk anders omschrijven, uitbundige sereniteit. Er werd gezongen, gedanst, gelachen en gepraat, maar alles gebeurde op een rustige, respectvolle manier. Het was geen festivalsfeer, maar een echte sfeer van een pelgrimage van vertrouwen. De stiltemomenten tijdens de gemeenschappelijke gebeden waren fenomenaal. Met 12.000 samen veel lawaai maken is indrukwekkend, maar met 12.000 samen volledig stil vallen is nog veel grootser!

De moerbeitoppen ruischten

“De moerbeitoppen ruischten;”

God ging voorbij;

Neen, niet voorbij, hij toefde;

Hij wist wat ik behoefde,

En sprak tot mij;

Sprak tot mij in den stillen,

Den stillen nacht;

Gedachten, die mij kwelden,

Vervolgden en ontstelden,

verdreef hij zacht.

Hij liet zijn vrede dalen

Op ziel en zin;

‘k Voelde in zijn vaderarmen

Mij koesteren en beschermen,

En sluimerde in.

Den morgen, die mij wekt

Begroette ik blij.

Ik had zoo zacht geslapen,

En Gij, mijn Schild en Wapen,

Wart nog nabij.

Nicolaas Beets (1814-1903)

[noot: In 2 Samuel 5:24 wordt verteld hoe God het voor David zal opnemen in de strijd tegen de Filistijnen op het moment dat hij een groot ruisen hoort in de toppen van de moerbeibomen. De dichter heeft geen boodschap aan die oorlog van lang geleden, en ook niet aan oorlogen van vandaag. Zijn ‘dijhad’ is geestelijk. En het ruisen der moerbeibomen wordt voor hem een beeld voor iets dat hem diep van binnen raakte en genas.]

De Arkgemeenschap Antwerpen

“Slaap, kindje, slaap...”

Genorteld in de christelijke spiritualiteit wil “de Ark” een open gemeenschap vormen rond en met mensen met een mentale handicap. Doorheen onze grote verscheidenheid willen wij met elkaar hartelijke relaties beleven. We willen zorg dragen voor elkaar. En daarin willen wij bemoediging vinden en kansen tot groei in goede en knade dagen. Ook door hierover te vertellen, kunnen we een bescheiden teken zijn voor de samenleving, waarin we actief aanwezig willen zijn (Missie van de Arkgemeenschap Antwerpen).

Voorstelling van de Arkgemeenschap

Ik ben Anja T’Kindt en woon in Madona, het eerste huis van de Arkgemeenschap van Antwerpen. Vol trots hebben we onze 32 kaarsjes uitgeblazen en dat natuurlijk uitgebreid gevierd. In ons huis wonen 11 mensen, waarvan 7 met een mentale handicap. Het aantal assistenten (zo noemen wij onze begeleiders) varieert (er is steeds plaats voor een nieuwe assistent). Vaak zijn het jongeren afkomstig uit verschillende landen. Op dit ogenblik hebben we assistenten uit Nederland, België, Tsjechië, Duitsland en Polen. De meeste jonge assistenten engageren zich voor enkele weken tot een jaar. Wie wil kan natuurlijk veel langer blijven. Sommigen zijn er al 32 jaar... Verder hebben we nog een heleboel vrienden die regelmatig op bezoek komen en zich bij ons thuis voelen.

Overdag gaan de mensen met een handicap werken in de beschutte werkplaats of in het ‘t Ateljee (dagcentrum voor niet-werkenden, wat een naam!, alsof daar niet zou gewerkt worden!), de assistenten doen huishoudelijk werk, bereiden feestjes/vieringen voor, vergaderen, gaan met de mensen naar de dokter, sommigen studeren, ... ’s Avonds komt iedereen terug thuis en worden er een heleboel verhalen verteld. Twee mensen koken, anderen spelen een spelletje, we poetsen samen, we drinken koffie of thee, we gaan winkelen, we hebben wekelijks een eucharistieviering, ...

Het alledaagse leven is niet zo verschillend van een ander huisgezin: wij eten samen, we koken, we doen de afwas, we werken, we feesten heel veel, we bidden samen, we gaan op vakantie, ... Het is een intens gemeenschapsleven waar we proberen een thuis te zijn voor elkaar en waar elkeen zichzelf mag zijn en mag groeien in wie hij is.

“Zo kan iedereen deelnemen aan de wekelijkse viering op dinsdag, afwisselend in één van onze leefgemeenschappen. Ook kun je altijd op bezoek komen of langer blijven; een week, een maand, een jaar, om samen

met ons het dagelijks leven te delen.” Aan het woord is Anja T’Kindt. Zij werkt en woont als stafmedewerker in de Arkgemeenschap van Antwerpen. En wat dat voor haar betekent, vertelt zij in het volgende verhaal.

“Het dagelijks leven met elkaar delen, betekent concreet dat we samen werken, samen op vakantie gaan, samen eten, samen feesten, we maken samen ruzie, kortom, we delen het leven met elkaar met zijn ups en zijn downs. En zo wil ik jullie vertellen over Jan. Hij is een man van 53 jaar met een mentale handicap. Jan is een echte levensgenieter. Hij is enorm traag en doet er gemakkelijk een paar uur over om ‘s morgens op te staan, zich te wassen, zich aan te kleden en te ontbijten. Sinds vorig jaar is hij veel verzwakt en heeft niet voldoende kracht meer om de dingen zelf te doen. Hij heeft veel hulp nodig. En zo komt het dat wij per dag een aantal uren bezig zijn met hem eten en drinken te geven. Hij blijft alles even traag doen. Dit vind ik vaak heel frustrerend. Ik ben iemand die van actie hou en tien dingen tegelijk wil doen. Hij leert me om stil te staan, de boel de boel te laten en bij hem te zijn. Hij leert het me, stapje voor stapje en hapje voor hapje!

Jan begrijpt steeds minder de wereld om zich heen en dat maakt hem vaak angstig. Dan begint hij heel luid te roepen. Ik kan er niet tegen als hij zo begint te roepen. Het is een roepen dat mij door merg en been gaat. Het doet me pijn om ernaar te luisteren. Het liefst zou ik heel hard schreeuwen en zeggen dat hij moet stoppen. En soms doe ik dat, maar meestal helpt het niet.

Jan is bang om alleen te zijn. Als ik hem ‘s avonds naar bed help, gebeurt het vaak dat hij verkrampt in zijn bed ligt. Hij houdt dan met beide handen de rand van zijn bed vast en kijkt me met zijn grote angstige ogen aan.

Om hem rustig te maken, is het belangrijk een vast avondritueel te hebben. Zo is de avond en nacht meer voorspelbaar voor hem. Dat helpt hem om zijn angst los te laten en rustig te kunnen slapen. Op zijn kamer brandt er een zacht zoutsteenlampje. Naast zijn bed hangt zijn prikbord met foto's van zijn familie en vrienden, elke avond leggen we zijn kleren aan het voeteneinde van zijn bed, omdat hij dit zo wil. En in zijn kamer hangt een grote poster van Zorro en Will Tura – waar hij een vurige fan van is en hij heeft een dekbedovertrek van Batman; zijn andere grote vlam. Als hij in zijn bed ligt, dekken we hem goed toe, proberen zachtjes zijn handen los te maken van de rand van zijn bed, maken nog een grapje, doen het zoutsteenlampje aan en zingen nog een slaapliedje. Dit vind ik één van de mooiste momenten van de dag. Dan zing ik een slaapliedje, geef hem een kusje en een kruisje, wuif naar hem terwijl ik zeg "Tot morgen! Slaapwel!".

En als alles goed gaat, geeft hij zich over aan de slaap terwijl ik doorga. Het is voor hem belangrijk de dag goed af te sluiten om minder angstig te zijn. Maar het is ook belangrijk voor *mij* om de dag goed met hem af te

sluiten. De zorg rond Jan is vaak zwaar, het maakt me vaak heel moedeloos en kwaad en bang. En dit slaapritueelje helpt me, ook om stil te staan bij wie ik ben en wat ik

voel. Het helpt me om mezelf te aanvaarden en ook rustig de nacht in te gaan. Het is geen tijd van grote woorden, maar van stille aanwezigheid. Vertederd worden door Jan en mezelf in de lieve ogen van Jan te zien. Enkele maanden geleden was ik op vakantie in Rome en heb een hele tijd gekeken naar de Pietà van Michelangelo. Het beeld waar Maria het dode lichaam van Jezus op haar schoot draagt. Dit beeld is op mijn netvlies blijven branden. Ik denk dat Maria ook een beetje hetzelfde als ik heeft gevoeld. Ze heeft Jezus de hele tijd gevolgd en heeft gezien wie hij was. Hij kon mensen genezen en wonderen verrichten, hij kwam op voor al wie zwak en kwetsbaar was, hij bracht een boodschap

van liefde. Maar die boodschap werd niet aanvaard. Tenslotte is die liefde hem fataal geworden en is hij gekruisigd en gestorven. Ik denk dat Maria heel veel gevoelens van verdriet, moedeloosheid, woede en angst heeft gevoeld en waarschijnlijk op dat moment, met haar Zoon op haar schoot, nog steeds voelde.

Maar als ik goed naar het beeld keek, dan zag ik ook

een grote tederheid in haar ogen terwijl ze haar zoon aankeek. Misschien zong ze ook wel zachtjes een slaapliedje voor Jezus... Jezus heeft door zijn lijden en dood aan den lijve

ondervonden wat het betekent om mens te zijn. Ook hij heeft zich moedeloos, kwaad en angstig gevoeld. Hij begrijpt ons als we het moeilijk hebben. Jezus is ook uit de dood opgestaan. Hij heeft ons geleerd dat de dood niet het laatste woord heeft. Dat Hij leeft! Dat Hij naast ons staat en onze zorgen deelt, dat Hij ons een duwtje in de rug geeft als we het moeilijk hebben, dat Hij stil bij ons blijft staan als we moedeloos, kwaad en angstig zijn, dat Hij zorg voor ons wil dragen.

Als ik voor Jan zorg, dan is Jezus niet ver weg. De ene keer lacht Hij me toe in de ogen van Jan, de andere keer legt Hij zijn hand op mijn schouder en nog een andere keer kijkt hij door mijn ogen naar de wereld. En misschien zingt hij wel vertederd Zijn slaapliedje met ons mee..."

Anja T'Kindt in Gezinspastoraal

Rustpunt gezocht...

De overrompeling door de vele mogelijkheden die het moderne leven biedt, leidt vaak tot ver-veel-ing. De leegte en de stilte daarentegen brengen ons terug tot een ervaring van vol-ledig-heid en verbinding. We worden weer verzameld tot onszelf en komen tegelijk tot de kern die ons verbindt met anderen en met de Andere.' Als een plaats waar dit geoefend kan worden, afficheert zich "Het Rustpunt", Karmelitaans Centrum voor Verstillings- en Verdieping (Gent). In hun brochure vonden we volgende bezinningstekst, die we de lezer toch niet wilden onthouden.

Je kunt er niet meer om heen. Er is een 'onbestemd zoeken' bij nogal wat mensen. Ze willen geen speelbal meer zijn van een willoos systeem. Er is verzet, maar het is nog onvoldragen. Wat is de oorzaak van dit zoeken? Ik denk: de ervaring van een gebrek aan evenwicht in het leven. Het besef dat alles ondergeschikt wordt gemaakt aan concurrentie, consumptie en collectief narcisme. Men raakt het zat. Ook die overdaad aan technologie bracht niet het verhoopte geluk, maar zelfs vervlakking en vervreemding. Het ongenoegen of 'de indigestie van de verwenning' komt steeds sterker aan het licht. Mensen zijn egoïstische wezens geworden: vooral aandachtig voor geldgewin, materiële welstand en ongeremd genieten. De 'huidige trends' en de reclame juttten hen zelfs daartoe op en misleiden ook onze jongeren steeds vaker tot slaafse volgzaamheid. Veel tijdgenoten die het 'gemaakt' hebben, ontbreekt het aan een duidelijk levenskompas en aan een gevoel van veiligheid en tederheid. Ze hebben wel alles netjes in tweevoud, maar hun luxelevens is emotioneel vaak een puinhoop. De citroen is uitgeperst. Alleen nog bizarre extra prikkels kunnen hun verveling wegnemen.

De weg naar echt geluk is het zoeken naar een nieuw evenwicht: de welvaart koppelen aan welzijn en relatie met God.

Het sociale weefsel van onze samenleving dreigt verloren te gaan: het spontaan steunen en troosten van elkaar. Want de ander is te wantrouwen: hij lijkt veeleer een belager van mijn vrijheid en bezit. "Alles kan, als het geld opbrengt, desnoods over lijken". Ook de trouw aan gemaakte afspraken en het correct naleven van een contract worden geminimaliseerd en "weggekocht". Voor deze nu ontmaskerde afgod werd en wordt nóg gedanst en wierook gebrand. (...)

De mens mag niet ondergeschikt gemaakt worden aan winstbejag of louter zingenot. De weg naar echt geluk is het zoeken naar een nieuw evenwicht: de welvaart koppelen aan welzijn en relatie met God. Hij tekent de

wegen uit voor een gelukkig én waardevol leven. En misschien moet je zelfs welvaart inleveren, met wat minder tevreden zijn, juist om de 'cultuur van ontmoeting' ademruimte te geven. Er is dus een groeiend besef dat het zo niet verder kan. Een nieuw *ethisch bewustzijn* vormt zich met realistischer verwachtingen. Je merkt daarbij ook een nieuw *spiritueel reveil* met een sterker zoeken naar levenszin en innerlijkheid. Een nieuw levensgevoel dient zich aan: de roep om rechtvaardigheid, om aandacht voor het sociale en emotionele in de mens en om een toekomst met respect voor de kleinste medemens, zonder geweld.

[...] Wij zijn geroepen om heel dicht bij het hart van God te leven. Je staat voor zijn gelaat, in zijn dienst. Je mag zijn liefde voor jou, zijn verlangen naar jou volop en grensverleggend ontvangen. Maar deze gerichtheid op God hangt niet zomaar in de lucht. God ervaren heeft ook alles te maken met je mens-zijn: met je strijd en je lukken, met je relaties, inzet en verantwoordelijkheden, met de wisseling der dagen, met de eentonigheid en de onverwachte gebeurtenissen. Je houdt gelovig vol dat God daarop creatief en flexibel inspeelt. Zo geeft Hij zijn verlangen vorm om je als mens te verlossen en te voltooien. God is jou in dat alles dus heel nabij. Hij laat zich daarin aan jou ervaren. Het is een godservaring die juist mogelijk is en versterkt wordt door tijden van gebed. Het bidden als kleine kerk en het bidden in stilte, soberheid en eenzaamheid. Je geestelijke zorg voor mensen, je gelukkig en geduldig (ver)dragen, je wereldwijde verbondenheid met hen, zijn een toetssteen voor de echtheid van je 'geraakt' worden door God.

Piet HOORNAERT, karmeliet-directeur
Bea Geysen en Marie Louise Beyaert, verantwoordelijken van *Het Rustpunt*, Karmelitaans Centrum voor verstillings- en verdieping.
Overgenomen (ingekort) uit het gelijknamige tijdschrift (2008)

Studiefonds: Ik help een kind

Wie jongeren van onze partnerkerk in Rwanda wil helpen om een betere toekomst op te bouwen, kan een bijdrage geven aan dit studiefonds! Uit dit fonds ontvangen jongeren financiële steun voor hun secundaire studies.

De giften komen niet uit de officiële zendingsbijdragen van de VPKB-gemeenten. Het is voor individuele personen, diaconieën of andere groepen uit de gemeenten een mogelijkheid om iets extra's te doen om de kansen van jonge mensen ver weg te verbeteren.

Het studiefonds gaat in 2009 haar 12e jaar in! Het is in 1997 gestart met steun aan 70 jongeren. Dit aantal is inmiddels gegroeid tot zeker 307! Vele donateurs geven al jaren trouw. Met nieuwe donateurs zijn we erg blij en met elke eenmalige gift!

Ons streefbedrag in 2008 van 35.000 € is ruimschoots gehaald. Op 26 december stond de teller op 38.000 €. De laatste gegevens moeten we nog ontvangen. Hartelijk dank aan iedereen die heeft bijgedragen!

In 2008 maakten we 37.500 € over naar het studiefonds van onze partner, de Presbyteriaanse kerk in Rwanda.

Ook dit jaar kunt u uw bijdrage storten op:

Rek. nr. 125.9302045.30

van Protestantse Solidariteit,

Brogniezstraat 46,

B-1070 Brussel

o.v.v. 'Ik help een kind'

(Fiscaal attest vanaf 30 Euro)

nr.iban: BE 15125930204530

code bic: CPDHB71

Ik help een kind

Contactpersoon:

Jean Lenders

Tel. 03-666.24.99

E-mail: ikhelpeenkind@vpkb.be

Burgerlijke overheid Boechout kent toelage toe voor Rwanda-project van de Protestantse Kerk Boechout

"Een toelage van 3.410 euro voor 2008 wordt toegekend aan een project van schooluniformen voor leerlingen van de lagere school in Nkuli/Rwanda ingediend door de Protestantse Kerk van Boechout.

Aangezien het dragen van schooluniformen verplicht is in Rwanda, is het noodzakelijk dat de kinderen deze uniformen kunnen dragen voor de uniformiteit. Zo krijgen de arme families de kans om hun kinderen in een uniform naar school te sturen. De uniformen worden gemaakt door de plaatselijke bevolking."

Een woord van uitleg. Met Advent en Kerst heeft de protestantse kerk te Boechout altijd een project. Het ene jaar voor een diaconaal project binnenland, het andere jaar voor een project buitenland. Vorig jaar (2007) had de gemeente het project schooluniformen voor de lagere school in Kugitungu (Itabere, Rwanda). Het district ABL heeft immers een jumelage met die streek.

Het Advents- & Kerstproject heeft in totaal opgebracht: € 1.123,27 en is overgemaakt via de voorzitter van de EPR naar Kugitungu. 300 kinderen konden van het bedrag gekleed worden. Protestantse Solidariteit heeft het (kleine) ontbrekende bedrag toegevoegd. Onze kerkelijke gemeente is vertegenwoordigd in het plaatselijke GROS (de commissie Ontwikkelingssamenwerking) van de burgerlijke overheid. De protestantse kerk te Boechout heeft toen via het GROS gevraagd om een dergelijk project in Rwanda te steunen, aangezien de Protestantse Kerk daarin actief is (gewest). Aangezien pas aan het einde van het jaar de "pot" verdeeld wordt, is nu de toekenning definitief.

Misschien een idee voor andere gemeenten om ook een bepaald project door de burgerlijke gemeente te laten ondersteunen?

Zie nieuwsbericht op de site van Boechout via onderstaande link:

http://www.boechout.be/nieuwsdetail/506/default.aspx?_vs=0_N&id=132

Faculteit voor Protestantse Godgeleerdheid

60 jaar Israël: zegen en vloek

Op het moment dat dit bericht uitgaat, is de controverse tussen Israël en Palestina hoog opgelopen. Het maakt de informatieve discussieavond die gepland is over het thema *60 jaar Israël: zegen en vloek* er niet alleen maar actueler van, maar het onderstreept eens te meer de noodzaak van bezinning. De staat Israël, de totstandkoming ervan en de geschiedenis is voor velen immers meer dan een volkenrechtelijke aangelegenheid.

Daarom, met inachtneming van de verbondenheid met het Jodendom en de Joden die Christenen van nature eigen hoort te zijn, willen wij de feiten van 60 jaar staat Israël onder ogen zien tijdens een discussieavond over het thema *60 jaar Israël: zegen en vloek* die georganiseerd wordt door de werkgroep Jodendom / Coördinatie Dialoog VPKB, de Faculteit voor Protestantse Godgeleerdheid in Brussel en Motief en VVW.

Drs. Douwe van der Sluis is de hoofdspreker op deze avond. Hij organiseerde gedurende vele jaren studiereizen in Israël en Palestina en ook ontmoetingen tussen Joodse en Arabische jongeren. Reacties op zijn inleiding zullen gegeven worden door:

- dhr. Said Mdaouchi, voorzitter Islamitisch en Cultureel Centrum van Hoboken (ICCH);
- dhr. Aaron Malinsky, lector Hebreeuws UA, leraar jodendom, bezig met interreligieuze dialoog.

Datum: dinsdag, 17 maart 2009 17.00-19.30 uur

Plaats: Faculteit voor Protestantse Godgeleerdheid, Bollandistenstraat 40, 1040 Brussel

Bereikbaarheid: zie: www.protestafac.ac.be > Welkom > Bereikbaarheid. Op deze site vindt u onder 'Nieuws' ook de meest actuele informatie over de discussieavond.

Toegangsprijs: € 7,50.

Tweede semester studiejaar 2008/2009

Begin februari beginnen de colleges van het tweede semester vna het studiejaar 2008/2009. Natuurlijk is dat allereerst van belang voor studenten, maar ook voor geïnteresseerden in onderdelen van de studie kan dit welkom nieuws zijn. Ooit gedacht, ik wil zelf het Nieuwe Testament in het Grieks kunnen lezen? Geïnteresseerd in Godsdienstpedagogiek, de wetenschappelijke ideeën

van waaruit gedacht wordt over (godsdiens) opvoeding? Hebt u belangstelling voor de vroege kerkgeschiedenis? Of spreekt het actuele thema 'christologische verkenningen in de ontmoeting met de Islam' aan? Dan is het misschien goed te

weten, dat ook belangstellenden zich kunnen inschrijven voor afzonderlijke studietheema's (modules). De collegeuren zijn te vinden op het collegerooster en meer informatie over de thema's van de modules in de studiegids. Beide zijn te vinden op de website van de Faculteit. Hebt u serieuze belangstelling, dan kunt u contact opnemen met de decaan. Prof. Peter Tomson.

Duurzaamheid

In het vorige nummer van Kerkmozaïek berichtten we over de interdisciplinaire essaywedstrijd voor studenten, die gewonnen werd door Eefje van der Linden, studente aan de Faculteit. We verzuimden te melden waar het essay te vinden is. Daarom, wie het essay wil lezen, kijk op: www.geloofwaardige-economie.nl > projecten > Zie daar onder 'verantwoordelijkheid kerken'.

Overigens gaf één van de organisatoren van deze wedstrijd, DISK, een handzame special uit met ideeën en tips voor plaatselijke kerken die zich bezig willen houden met het thema 'duurzaamheid'. Het betreft een bijzonder nummer van het tijdschrift *OndersteBoven* en is getiteld 'Op het leven'. Het nummer kan besteld worden bij: Landelijk bureau DISK, Luijbenstraat 17, NL - 5211 BR 's-Hertogenbosch; telefoon +31 73 6128201; e-mail: info@disk-arbeidspastoraat.nl (Kosten € 2,50 excl. porto).

Informatie

- op de website <http://protestafac.ac.be>;
- bij de decaan, prof. Peter Tomson (02/527.03.08 of +31/878.767.957, pjtomson@evonet.be);
- bij de secretaresse, mw. Anne Joué (02/735.67.46, info@protestafac.ac.be).

Engelen, een randfenomeen?

Toen mijn jongste zoon gedoopt werd, kreeg hij een vers mee uit Psalm 139: *“Ik weet het, tot in het diepst van mijn ziel.”* Ik had nog nooit zo iets moois gehoord. De meer esoterisch gezinde kant van onze gemeente bracht meteen aan dat het geen toeval kon zijn, de toekenning van dat vers, want dat zijn grote veelkleurigblauwgetinte ogen de wijsheid van een ziel van duizend jaren uitstraalde. Bovendien bleek zijn naam Simon in de joodse mystieke literatuur ook nog *leraar der kinderen* te betekenen, waarbij de kinderen diegenen zijn die God nog kennen, die de hemel nog kunnen waarnemen en engelen kunnen zien.

Dominee Hans Stolp, bekend van het radiopastoraat in Nederland en van vele boeken, constateerde het zelf, toen hij nog als pastor in een kinderziekenhuis werkte met terminale patiëntjes. Zonder dat iemand hen over engelen had gesproken en zonder dat zij wisten wie de hemelse boodschappers waren, beschreven zij figuren, die wij niet anders dan met het begrip engelen kunnen aanduiden. Stolp is een graag gelezen auteur geworden, maar in de kerk landden zijn ervaringen niet.

Voor engelen is er geen plaats in de herberg, in de christelijke herberg, bedoel ik te zeggen, want het mag duidelijk zijn dat een groot deel van de ongelovigen - let op het woord - wel degelijk in engelen gelooft, vooral in engelbewaarders dan. Toevallig verkoopt de meest recente cd van mijn man met als titel “Engelbewaarder” wel goed. Voor hen, die wat beter bij kas zitten, kun je voor 59,95 euro via een helderziende drie vragen aan je beschermengel stellen met de garantie, dat hij (de engel!) binnen de 72 uur iets van zich laat horen.

Maar alle gekheid op een stokje. De kernvraag is natuurlijk wel waarom programma's als “Het zesde zintuig” in België en Nederland samen goed zijn voor twee miljoen kijkers en de engelenboeken over de toonbanken vliegen, terwijl de Kerk, die juist in de meest intense periodes van Kerst en Pasen en hun voorbereidingstijd bijna altijd over engelen leest, het onderwerp als een randfenomeen beschouwt. *Fenomeen* is oke; het gaat over verschijningen. *Rand*, dat hangt ervan af hoe je het woord interpreteert. Lucas heeft bijvoorbeeld de volledige rand van zijn evangelie van verwachting over verzoeking naar opstanding vol engelen gezet. Het is de rand, maar ook het kader, dat ervoor zorgt dat het verhaaldoek niet kromtrekt. Aan de andere kant moeten we met engelen ook weer niet overdrijven. Paulus laat aan de Kolossenzen duidelijk weten dat mensen die engelen vereren zich op andere dingen richten dan op Christus (Kol.2:18). En ik denk dat hier de nagel op de kop wordt geslagen. Mensen zijn op zoek naar hoop. De engelen van de boekenwinkels zijn boodschappers van hoop. Christus verkondigt ook hoop, maar wel een hoop die bekering vraagt en dus naar engelen kijkt als naar een randfenomeen in alle betekenissen van het woord.

ds. Katelijne DEPOORTERE,
predikant te Antwerpen-Zuid

60 jaar Israël

zegen en vloek

dinsdag 17 maart 2009

17u00 – 19u30

Bollandistenstraat 40, 1040 Brussel

Met inachtneming van de verbondenheid met de Joden en het Jodendom
die Christenen van nature eigen hoort te zijn
willen wij de feiten van 60 jaar staat Israël onder ogen zien.

Hoofdspreker:

drs. Douwe J. van der Sluis

Douwe van der Sluis organiseerde gedurende vele jaren studiereizen voor theologen in Israël en Palestina en ontmoetingen tussen Joodse en Arabische jongeren uit deze landen.

Reacties op zijn verhaal worden gegeven door:

Said Mdaouchi

voorzitter Islamitisch en Cultureel Centrum Hoboken (ICH)

Aaron Malinsky

lector Hebreeuws UA, leraar Jodendom, bezig met interreligieuze dialoog.

Organisatie:

- Werkgroep Jodendom / coördinatie Dialoog, VPKB

- Faculteit voor Protestantse Godgeleerdheid

- Motief en VVW

• toegangsprijs: € 7,50

• nadere informatie, bereikbaarheid:

www.protestafac.ac.be

Jerusalem Seminar

15 - 29 juni 2009

Al meer dan 30 jaar lang worden in een brede en

organisatorsche samenwerking de zogenaamde Jeruzalem-seminars georganiseerd. Deze studieseminars voor theologen, pastores en allen die geïnteresseerd zijn in theologie, religie en de dialoog tussen de verschillende godsdiensten vinden, zoals de naam aanduidt, plaats in Jeruzalem.

In juni 2009 zal weer een dergelijk seminar georganiseerd worden. Het thema van dat seminar zal zijn : "Pilgrimage, longing, belonging and sacred travel in Jewish, Christian and Muslim tradition."

Informatie :

dosluis@netvision.net.il

Bijbelhuis Gezinskamp

13-17 juli 2009

Voor het eerst wil het Bijbelhuisteam een gezinskamp organiseren voor alle grote en kleine bezoekers van het Bijbelhuis, omdat het naast de wekelijkse vieringen op zondag wil bouwen aan een solide gemeenschap van volgelingen van Jezus.

Als vrienden van het Bijbelhuis willen zij een week samen optrekken met mensen uit verschillende culturen en religies. Elementen die steeds terugkeren in deze week zijn muziek, gebed, gesprek, gezelligheid, Bijbelstudie, sport en spel.

Het kampoord is *De Hoof* in Zuid-Nederland, niet ver van Eindhoven, in een prachtige, rustige omgeving temidden van heide en bossen.

Informatie :

annemariékattenberg@hotmail.com

Bijbelhuis : 03/233.62.82

Grote Witte Tent

Ook voor de komende zomer is de Grote Witte Tent nog op zoek naar enthousiaste teamleden. Ben je geïnteresseerd in een inspirerende tijd in Luxemburg, neem dan onderstaande punten in overweging :

- je bent minimaal 18 jaar
- je bent actief en positief christelijk
- je bent zelfstandig (bij voorkeur al eens zelfstandig op vakantie geweest)
- je hebt zin in kerk- en recreatiewerk en bij voorkeur ervaring met soortgelijke werkzaamheden
- je bent praktisch ingesteld
- je kunt omgaan met andere mensen in diverse leeftijden, met zowel medeteamleden als (camping)gasten
- je bent creatief en flexibel én vooral ook enthousiast en sportief

Informatie :

www.grotewittetent.nl

Afscheidsdienst ds. Snauwaert

29 maart 2009

De Bethlehemgemeente nodigt u uit op de afscheidsdienst van Ds. G. Snauwaert op zondag 29 maart 2009 om 16 uur. Na de dienst wordt u een receptie aangeboden in de zaal naast de Kerk

Plaats : Walcourtstraat 103

1070 Brussel – Anderlecht

Inlichtingen : ds G. Snauwaert - Zandpoortvest 35/1 te 2800 Mechelen. Tel : 015.555955

gilbert.snauwaert@pandora.be

secretariaat.bethlehemkerk@gmail.com

Johannes Calvin met de motorfiets

Op zaterdag **16 en zondag 17 mei** 2009 wordt een uitstap met de motorfiets georganiseerd in het teken van het Calvinjaar.

Bestemming: Noyon (Brussel - Noyon = 225km).

Programma :

1. Vertrek zaterdagmorgen om 10u00 in Anderlecht, Brogniezstraat
2. Reis van Brussel naar Noyon. Onderweg nuttigen we een maaltijd.
3. Aankomst in het hotel rond 14u00
4. 15u00 tot 17u30 geleid bezoek aan Noyon
We zullen het weelderige patrimonium, vrucht van een erfenis van meer dan 2000 jaar, van Noyon, de stad van kunst en geschiedenis, ontdekken. Geleide bezoeken vanaf de Gallo-Romeinse overblijfselen langs de cathedraal tot de wederopbouw.
5. 19u00 : diner en gezellige avond
6. Zondagmorgen: dienst
7. 14u00 : Bezoek aan de tentoonstelling in het Museum van Calvin met als thema :
« De lezers van Calvin »
8. 16u00 : Terugreis naar Brussel.

Organisatie en inschrijvingen :

Dr. Guy Liagre president@epub.be

Kosten :

diner op zaterdagavond, maaltijd op zondag en hotelkosten (u moet rekenen op 100 à 120 € per persoon)

Het Museum van Calvin werd gebouwd van 1927-1930 op vraag van *La Société de l'Histoire du Protestantisme* op de plaats van het ouderlijk huis van Calvin. Na een grondige renovatie in 1982 heeft het museum ervoor gekozen de relatie te belichten van Calvin met de bisschopsstad en met de 16de eeuw, die hem tot de Hervorming hebben gebracht.

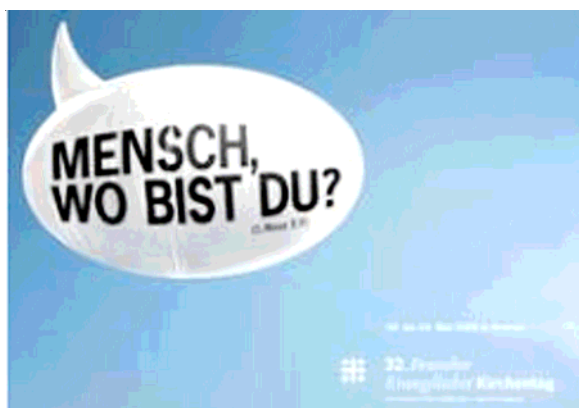

Museum van Calvin in Noyon

32. *Deutscher* *Evangelischer* Kirchentag Bremen 20. bis 24. Mai 2009

Van 20 tot en met 24 mei 2009 (dat is het verlengde weekend van Hemelvaart!), wordt de 32e Kirchentag in Bremen gehouden. Tijdens deze Kirchentag komen naar verwachting meer dan 100.000 mensen vijf dagen naar de oude Hanzestad Bremen voor een 'groot feest van geloof en leven'. Ongeveer 3000 bijeenkomsten zullen plaatsvinden, variërend in grootte van 30 tot 10.000 mensen.

Het thema voor deze Kirchentag is: 'Mens, waar ben je?' uit Genesis 3:9. Deze vraag van God aan Adam en Eva wordt opgevouwen in verschillende Bijbelteksten die centraal staan tijdens Bijbelstudies, erediensten, gebeden, zang, muziek en andere activiteiten. Het programma wordt uitgewerkt vanuit drie grote thema's namelijk:

- * Horizon van het geloof
- * Perspectieven voor de samenleving
- * Kansen voor de wereld.

Het jaar 2009 is een bijzonder jaar, want:

- het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog is dan 70 jaar geleden;
- de Bondsrepubliek bestaat 60 jaar;
- de muur tussen Oost en West werd 20 jaar geleden neergehaald.

Redenen genoeg om die herinneringen te verbinden met moedige vragen naar vrijheid en verantwoordelijkheid voor de toekomst.

De Kirchentag nodigt u van harte uit om aanwezig te zijn bij dit feest van geloof en leven. Een Duitstalige of Engels/Franstalige folder is aan te vragen bij saskia.ketelaar@fulladsl.be. In die folder vindt u informatie over: het programma, de deelnameprijs per persoon, huisvesting en nog enkele andere zaken. Uw aanmelding moet rechtstreeks toegestuurd worden aan het Duitse bureau. Alleen als u zich tijdig aanmeldt garandeert het organisatiebureau in Bremen aan u een onderkomen bij privé-personen.

Technische informatie over de wijze van aanmelden, de voorwaarden en de procedures die worden gevolgd, vindt u ook op het internet: www.kirchentag.de 'Sie sind eingeladen!' U bent van harte welkom!

Belgische deelnemers kunnen zich wenden tot:

Ds. Saskia Ketelaar
Gustaaf Papestraat 10
9300 Aalst
Telefoon: 053.828715
E-mail: saskia.ketelaar@fulladsl.be

Lid van de Internationale Commissie van de Kirchentag als Belgische contactpersoon namens de Verenigde Protestantse Kerk in België.

Protestantse Radio- & TV-uitzendingen

Programma-Informatie februari 2009

Radio:

VRT/Radio 1

op woensdag om 20.03u.

Productie Frank MARIVOET

11 februari Mens voor de mensen zijn:
voor eeuwig of voor even ?

25 februari Johannes Calvijn, 500 jaar geleden
geboren (2)
Een kerk hervormen, hoe doe je dat nu
eigenlijk ?
ds. Dick WURSTEN

TV-Erediensten:

VRT op "één" om 10.00u.

Productie: Lena Demeester

22 februari Protestantse eredienst vanuit
Gent-Noord (rabortwijk)
Voorganger : ds. Marc LOOS

Contact: Frank Marivoet, C. Meunierstraat 85/0002,
3000 Leuven

Web-Site: <http://www.vpkb.be/pro>

Kerken in België

Bent u met vakantie of op weekend in België en wenst u graag een kerkdienst bij te wonen, surf dan naar onze website www.arpee.be waar u onder het kopje "Adressen" voor "Kerken" kiest. Er zijn verscheidene zoekmogelijkheden : per provincie, per taal, per denominatie, per postnummer of op naam van de Kerk. U vindt er ook een lijst van alle kerken in België, die behoren tot de Administratie Raad voor de Protestants-Evangelse Eredienst.

Colofon

Verantwoordelijke uitgever

Dr. Guy Liagre

Redactieteam

Judith van Vooren
Bea Smetryns-Baetens
Ernst Veen
Dick Wursten

Redactieadres:

Marsveldstraat 5 - 1050 Brussel

tel.: +32-(0)2-511 44 71

fax.: +32-(0)2-511 28 90

E-mail: kerkmozaiek@vpkb.be

Web-site Internet:

<http://www.protestanet.be/VPKB>

Prijzen Kerkmozaïek

- Individueel abonnement: 15,00 Euro
- Groepsabonnement: 12,50 Euro
(vanaf minimum
5 exemplaren naar éénzelfde adres)
- Steunabonnement: 20,00 Euro

Storten

kan op rekeningnummer 068-0715800-64 van
de Verenigde Protestantse Kerk in België,
Marsveldstraat 5, 1050 Brussel.

IBAN BE29 0680 7158 0064

BIC GKCCBEBB

De redactie behoudt zich het recht voor om bepaalde artikelen niet te publiceren, indien nodig in te korten en/of redactioneel te bewerken. Zij is niet verantwoordelijk voor de inhoud van de artikelen en slechts ten dele voor de stijl.

Organisaties en tijdschriften, niet behorend tot de VPKB, die artikelen uit het maandblad Kerkmozaïek geheel of gedeeltelijk wensen over te nemen of te bewerken, dienen dit schriftelijk aan te vragen op het redactieadres.

Sluitingsdatum volgende

Kerkmozaïek : 11 februari 2009.